

Sanal Ortam Yaln?zl?k Ölçe?i (SOYÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sanal Ortam Yaln?zl?k Ölçe?i (SOYÖ)*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=29983>

Özet

Sanal Ortam Yaln?zl?k Ölçe?i (SOYÖ), bireylerin çevrimiçi platformlarda deneyimledi?i yaln?zl?k alg?lar?n? ve sosyal etkile?im biçimlerini ölçmek amacıyla geli?tirilmis? özgün bir psikometrik araçtır. 2014 y?l?nda Korkmaz, Usta ve Kurt tarafından bilimsel literatüre kazand?r?lan bu ölçek, sanal ortamlar?n sosyal ya?am üzerindeki etkisinin artmas?yla ortaya ç?kan yeni yaln?zl?k fenomenlerini ara?t?rmay? hedeflemektedir. Ölçek, toplam 20 madde ve üç alt boyuttan olu?maktadır.

Ölçe?in geli?tirme çal??mas?, **psikometrik** açıdan sağlam temellere oturtulmu? olup, hem aç?mlay?c? hem de do?rulamay?c? **faktör analizi** yöntemleri kullan?larak yap? geçerli?i test edilmi?tir. Güvenirlik analizlerinde ise iç tutarlılık katsay?s? ve kararlılık düzeyleri incelenmi?tir. Bu ölçek, sanal ortamdaki sosyal davran??lar?n ve alg?lanan yaln?zl?k düzeylerinin anlaşılmasına önemli katkıları sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Sanal Ortam Yaln?zl?k Ölçe?i, SOYÖ, sanal yaln?zl?k, sanal sosyalle?me, sanal payla??m, psikometri, **geçerlik ve güvenilirlik**, Likert ölçe?i.

Yazarlar

Özgen Korkmaz, Erkan Usta, İrfan Kurt.

Amaç

Sanal Ortam Yaln?zl?k Ölçe?i'nin (SOYÖ) temel amacı, bireylerin internet ve sosyal medya gibi **sanal ortamlarda** yaşadıkları yaln?zl?k düzeylerini ve sosyal etkile?im kal?plar?n? belirlemektir. Geleneksel yaln?zl?k kavram?ndan farklı olarak, bu araç dijital ileti?im ba?lam?ndaki spesifik yaln?zl?k türlerini ve bu ortamdaki sosyal ihtiyaçlar?n kar??lanma derecesini ölçmeye odaklanm??tır.

Ölçek, aynı zamanda e?itim ve psikoloji alan?ndaki ara?t?rmacılara, sanal ortam kullan?m?n?n bireylerin sosyal refah? üzerindeki etkilerini incelemeleri için standardize edilmi? güvenilir bir araç sunmay? amaçlam??tır. Bu sayede, sanal yaln?zl??a yol açan veya yaln?zl?? hafifleten faktörlerin bilimsel olarak incelenmesi mümkün olmaktadır.

Yapı

Sanal Ortam Yaln?zl?k Ölçe?i (SOYÖ), sanal ortamdaki yaln?zl?k deneyimini kapsay?c? bir şekilde de?erlendiren, **çok boyutlu** bir yapıdır. Ölçek, toplam 20 maddeden ve üç farklı alt

boyuttan olu?maktadır. Bu alt boyutlar, çevrimiçi sosyal davran??lar?n ve alg?lar?n farklı yönlerini temsil etmektedir:

Sanal Sosyalle?me (8 Madde): Bireyin sanal ortamda ne kadar sosyal ve aktif oldu?unu, ileti?im kurma e?ilimini ve sosyal a?lara kat?l?m düzeyini ölçer.

Sanal Payla??m (7 Madde): Bireyin sanal ortamda derin sohbetler edebilece?i, ki?isel konular? payla?abilece?i ve duygusal destek alabilece?i ki?ilerin varl??na dair alg?s?n? ölçer.

Sanal Yaln?zl?k (5 Madde): Bireyin sanal ortamda gerçek anlamda tan?nmad??? veya anla??lamad??? yönündeki alg?lanan yaln?zl?k, yabanc?la?ma ve izolasyon duygusunu ölçer.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?ini tespit etmek amacıyla kapsaml? psikometrik analizler gerçekleştirilmi?tir. Bu analizler s?ras?nda hem **aç?mlay?c? faktör analizi** (AFA) hem de do?rulay?c? faktör analizi (DFA) kullan?lm??t?r. DFA sonuçlar?, üç faktörlü yap?n?n model uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde oldu?unu göstererek ölçe?in teorik yap?s?n? desteklemi?tir.

Ayr?ca, ölçek maddelerinin alt boyutlarla olan ili?kisini belirlemek üzere madde-faktör toplam korelasyonlar? ve düzeltilmi? madde toplam korelasyonlar? hesaplanm??t?r. Yüksek madde ay?rt ediciliklerinin elde edilmesi, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen yap?y? ba?ar?l? bir ?ekilde temsil etti?ini ve alt gruplar? ay?rt etmede etkili oldu?unu kan?tlam??t?r.

Güvenirlik

Sanal Ortam Yaln?zl?k Ölçe?i'nin **güvenirli?i**, iki temel yöntemle incelenmi?tir: **?ç tutarlılık** katsay?s? ve kararlılık düzeyleri (test-tekrar test güvenirli?i). ?ç tutarlılık katsay?lar? (Cronbach Alfa de?erleri) genel olarak kabul edilebilir ve yüksek düzeyde bulunmu?tur, bu da ölçek maddelerinin tutarlı bir ?ekilde ayn? yap?y? ölçtü?ünü göstermektedir.

Kararlılık düzeylerinin hesaplanması, ölçe?in farklı zamanlarda uyguland???nda tutarlı sonuçlar verme yetene?ini do?rulam??t?r. Elde edilen bu bulgular, SOYÖ'nün sanal yaln?zl?k yap?s?n? ölçmede yüksek düzeyde güvenilir bir araç oldu?unu desteklemektedir ve ölçe?in uzun süreli ara?t?rmalarda kullan?lması için uygun oldu?unu göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?s?sal modelini belirlemek için hem aç?mlay?c? hem de do?rulay?c? **faktör analizi** (EFA ve CFA) teknikleri kullan?lm??t?r. AFA, ölçe?in orijinal olarak planlanan üç faktörlü yap?s?n? ortaya ç?karm?? ve bu faktörlerin ölçülen varyans?n önemli bir k?s?m?n? aç?klad??? tespit edilmi?tir.

Doğruluk faktör analizi (DFA) ise, elde edilen üç boyutlu modelin (Sanal Sosyalleşme, Sanal Paylaşım, Sanal Yalnızlık) veriyile mükemmel bir uyum sergilediğini göstermiştir. Bu analizler, SOYÖ'nün teorik yapısına uygun, temiz ve sağlam bir faktörel dağılıma sahip olduğunu doğrulamıştır.

Araç

Test Türü: Geliştirme Ölçeği (Özgün bir yapıyı ölçmek üzere tasarlanmıştır)

Biçim: 3 alt boyut ve toplam 20 maddeden oluşmaktadır.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel internet ve sosyal medya kullanıcıları.

Yaş Grubu: Genç yetişkin ve yetişkin (Özellikle üniversite öğrencileri).

Popülasyon Detayları: Geçerlik ve güvenirlik çalışması Türkiye'de gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Ölçek, 5'li **Likert** tipi derecelendirme kullanılarak puanlanmaktadır. Cevap seçenekleri şöyledir:

- (1) Hiç Yansıtıyor
- (2) Çok Az Yansıtıyor
- (3) Kısmen Yansıtıyor
- (4) Çok Yansıtıyor
- (5) Tamamen Yansıtıyor

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2014

Şinler ve Kullanım Ücreti: Ölçeğin akademik ve araştırma amaçlı kullanımı genellikle ilgili makaleye atıf yapmak şartıyla serbesttir. Ticari kullanım veya dağıtılmış versiyonlar için sorumlu yazar Özgen Korkmaz ile iletişime geçilmesi tavsiye edilmektedir.

PDF Bağlantısı: Ölçeğin orijinal **psikometrik** çalışmasının PDF dosyasına buradan ulaşılabilir: sanal-ortam-yalnizlik-olcegi-soyo-toad.pdf

Kaynaklar

Korkmaz, Ö., Usta, E., ve Kurt, ?. (2014). Sanal Ortam Yalnızlık Ölçeği (SOYÖ) geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 144-159.

Makalenin orijinal ba?lant?s?: http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/makale_goster.php?id=85

Sanal Ortam Yaln?zl?k Ölçe?i (SOYÖ) Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki maddeler, ölçe?in alt boyutlar?n?n yap?s?n? göstermek amac?yla orijinal çal??madan al?nan örneklerdir.

Sanal Sosyalle?me (8 Madde Örne?i): Sanal ortamda oldukça sosyal bir insan?m.

Sanal Payla??m (7 Madde Örne?i): Sanal ortamda daha çok sohbet edebilece?im ki?iler var.

Sanal Yaln?zl?k (5 Madde Örne?i): Sanal ortamda hiç kimse beni gerçekten iyi tan?m?yor.

ARABPSYCHOLOGY.COM